

NORD-BORNHOLMS UGEBLAD

Udgivet af et Interesseselskab.
Redigeret af Emil Bohn.
Forretningsfører Sparekasseb. Ridder
Trykt i Gornitzkas Trykkeri. Allinge.

Avertissementsprisen er p. Pe. titlinie
for Inserater paa Forside 15 Øre.
Almindelige Annoncer 1. Gang 10 Øre.
Efterfølgende Gange 5 Øre.

Nr. 67

Fredag den 15. Januar 1915

3die Aarg.

„Nord-Bornholms Ugeblad“

trykkes i et Antal af mindst 1600 Exempl.
og forsendes gennem Postvæsenet i Allinge.
Sandvig, Olsker, Rutsker, Ro og Klemensker.

„Nord-Bornholms Ugeblad,“

har den største Udbredelse i Nordre Herred.
bliver læst i ethvert Hjem og egner sig der-
for bedst til Avertering.

„Nord-Bornholms Ugeblad“

optager gerne Bekendtgørelser af enhver Art
saasom Køb, Salg, Foreningsmeddelelser,
Efter- eller Aflysninger, Auktioner etc.

„Nord-Bornholms Ugeblad“

udgaar hver Fredag, kan bestilles paa alle
Postkontorer samt paa Bladets Kontor og
koster 50 Øre Kvartalet.

Billeder fra den københavnske Kommuneskole.

Af E. A. Gram i „Ill. Tid.“

Drengene kom buldrende ind i
Klassen. Der var stor Ophidselse i
5. A, den lange Eusebius havde
slaaet Karl.

„Hr. Lærer, Hr. Lærer! Eusebius
havde slaet en paa —

„Det hedder slaaet.“

„Han har langet Karl en i Snyde-
skaftet.“

„Det hedder Næsen.“

„Han har gi'et ham en paa To-
sken.“

„Saa gaa nu paa Plads —“

„Men Næsen bløder, Hr. Lærer.“
Karl brølede af alle Livsens Kræf-
ter.

Kom herop, Karl! Lad mig se
paa Næsen. Ja, den har faaet et
ordentligt Slag, men naturligvis har
du drillet ham. Du er jo altid paa
Spil! Aa, Peter, gaa du ud med
ham og bad ham, indtil det holder
op at bløde. Og du, Eusebius, kom
herop!“

Karl forlod, stadig brølede, Klas-
sen, og Eusebius stillede oppe hos
Læreren.

— Eusebius var lang og noget
duknakket, der var et sløvt Udtryk
i Ansigtet. Han svarede aldrig et
Muk i sine Lektier, og syntes over-
hovedet at sove invendig. Som Fuks
i Klasserne var han omsider naaet
op til 5. Klasse; lang og opløben,
som han var, ragede han et Hoved
op over de andre.

„Næ, hør Eusebius, dum og doven
er du; begynder du nu ogsaa at
blive ondskabsfuld! Hvorfor slog
du Karl?“

Der fulgte intet Svar. Drengen
stod kun og saa ned for sig, han
ventede øjensynlig paa Straf.

„Han drillede dig vel? Men er
det noget for saadan en stor Knægt
at slaa de smaa.“

Eusebius svarede igen ikke; men
der kom et eget Udtryk i Ansigtet.

Læreren sukkede, den underlige,
tavs Dreng syntes uimodtagelig for
alt.

„Naturligvis skal du have Straf

Eusebius. Du ved meget godt, at
du ikke maa tage dig selv til Rette,
men da det er første Gang, du har
slaaet en af dine Kammerater, og
Karl vel sagtens har drillet dig, saa
skal du slippe med en Times Efter-
siddet. Næste Gang vanker der
Prygl, at du ved det. Gaa nu paa
Plads!“

Timerne gik som sædvanlig. Da
Karl først havde tudet ud, glemte
han snart den slemme Medfart hans
Næse havde faaet, og inden de 5
Undervisningstimer var forbi, saa
han lige saa ligeglad og gavtyveagt-
tig ud som ellers.

Skoleklokken ringede ved 6 Tiden,
og Drengene stillede op til at gaa,
kun Eusebius blev siddende paa
sin Plads. Men idet Læreren gik
med Klassen, sagde han: „Du kan
godt gaa ned i Eftersidderklassen,
jeg skal nok selv give Læreren der
Eftersiddersedlen.“

„Til Lykke med Svedturen,“ slyn-
gede Karl triumferende ud, da han
passerede Modstanderen; men Euse-
bius syntes ikke at høre det.

Da Læreren et Øjeblik efter kom
op i Klassen for at tage sit Tøj og
slukke Gassen, stod Eusebius midt
paa Gulvet. Paa Læreren's Spørgs-
maal: „Naa, Eusebius, forstod du
mig ikke før? Hvorfor er du ikke
gaaet? gik der en Trækning over
Drengens Ansigt. Det var som om
han kæmpede med sig selv, men
endelig mumlede han:

„Hr. Lærer, jeg vil hellere ha'
Tæ'skene.“

„Hvad siger du Djeng? Vil du
hellere have Prygl end sidde efter?
Hvor skal du da hen fra Skole?“

„Jeg skal — hente Mad — til
dem derhjemme, og hvis jeg kom-
mer efter syv, faar jeg inte no'et.“

„Hør nu, Eusebius, fortæl mig,
hvorfor du slog Karl saa stygt, Du
ta'r dig jo ellers ikke nær, at de
driller dig, om ogsaa den Gavtyv
siger et eller andet. Naa, hvad
sagde han saa?“

Det kæmpede igen i Drengen,
men endelig kom det: „Han sa',
jeg skulde se at bli' Kakkellovnsren-
ser eller Skorstensfejer.“

Læreren kom til at le. „Men var
det da saa slem. En Skorstensfe-
jer er en meget hæderlig Person.“
„Han ka' la' hinner være, ka,
han!“

„Hende! Hvad mener du, Dreng?“
„Han sa' — han sa', jeg skulde
være Kakkellovnsrenser, for min Mor
kendte Spjældet saa godt. Men det
kommer nu inte ham ved, at hun
har siddet i Sjældet, ikke en Døjt.
Og han ska' la' hinner være.“

Drengens sløve Øjne var fulde af
Taarer, som han mandigt søgte at
betvinge, men de gled langsomt
ned ad Kinderne, og han tørrede
dem hastigt bort med sin store,
ikke meget propre Haand.

„Maa jeg saa faa Tæ'skene, Hr.
Lærer,“ bad han.

„Den Dreng er der mere ved end
vi aner,“ tænkte Læreren. Han vid-
ste Moderen var en ussel, fordruk-
ken Kvinde.

Højt sagde han: Er det din Mor,
du skal hente Mad til?“

„Ja, og saa den lille. Jeg har jo
en lille Søster paa 3 Aar.“

„Ogsaa det,“ tænkte Læreren. I
Protokollen stod Moderen indskre-
vet som Enke.

„Sig mig, Eusebius, du er jo en
stor Dreng, har du ingen Plads?“

„Jo, jeg rønder om Førmiddagen
med Varer for en Spækhøker.“

„Saa faar du vel Mad der?“

„Ja, Maden skal ogsaa kunne være
til dem derhjemme. Mor tjener kun
somme Tider noget, hun ligger lidt
i Sengen saa det er kun skralt; men
naar jeg bli'er konfirmeret, sk'a jeg
nok skalte Føden til os alle. — Maa
jeg saa faa Klæne, Hr. Lærer, jeg
skulde jo efter Maden.“

„Du er en god Dreng,“ brast det
ud af Læreren „til Trods for, at du
i Dag har været slem imod Karl.“

Drengen saa op med et forbavset
Udtryk i Ansigtet. Det var maaske
første Gang, at nogen havde talt
et godt Ord til ham.

„Vil du love mig ikke mere at
slaa nogen af Kammeraterne, saa
skal du slippe for Straf denne Gang;
men jeg maa have dit Ord for det.
Naa — vil du —

„Jeg — skal — nok,“ kom det
tungt frem, men det er saa svært,
— naar — de saa driller mig.“

„Ja, ja, nu stoler jeg paa dig. Du
kan jo sige det til mig, hvis de bli-
ver for slemme.“

Drengen svarede ikke, men mum-
lede noget hen for sig selv om
„sladre“. Han stod endnu uvis,
om han virkelig havde forstaaet rig-
tig, indtil Læreren igen sagde: „Naa,
af Sted med dig!“

Der for et lykkeligt Smil over hans
Ansigt, han greb sin Hue og var i
en fart nede af Trapperne.“

Aar er forløbene siden hin lille
Episode, men det hænder undertiden
Læreren, at en ung Arbejder kom-
mer hen til ham paa Gaden og hil-
ser ham med et trohjertet: „Goddag,
Hr. Lærer og Tak for sidst!“

Det er den lange Eusebius. Han
har aldrig glemt, Læreren lod Naade
gaa for Ret, og at der blev vist ham
Venlighed, ham Skumpelskuddet,
som de alle drillede og gjorde Nar
af.

Tung af Skikkelse og tung af
Tanker er han endnu, men der ban-
ker et kærligt og trofast Hjerte i
dette klodsede Legeme, og eet Ord
har han holdt: Han slog aldrig
mere sine Kammerater, og han skaf-
fer nu Føden baade til „hinner og
Smaatøse derhjemme.“

Fra Livet i Løbegravene.

— 0 —
Et Brud mod Løbegravens
uskrevne Love.

De engelske og tyske Løbegrave
laa et Par hundrede Meter fra hin-
anden, men jeg husker ikke, om

det var Englænderne eller Tyskerne,
som ved Nattetid havde sat noget
Pigtraadsflet op. Men i hvert Fald
— en Morgen stod det der, og
hver Nat ventede man et Angreb.
En af Englænderne fik saa en lys
Ide. Bagved deres Løbegrave havde
de en Ko, som en Gang, førend
Krigens Udbrud, havde tilhørt en
fredelig Bondemand. Men saa var
den paa en eller anden Maade kom-
men paa vilde Veje og var blevet
fanget. Denne Ko har en Klokke, og
en af Englænderne benyttede
Nattens Mulm og Mørke til at hæn-
ge denne Klokke paa Pigtraaden. Paa
den Maade kunde man sove roligere,
thi forsøgte Tyskerne at klippe Pig-
traaden over, vilde Klokken straks
lyde . . .

Og ganske rigtigt. Den Nat gav
Klokken Signal og man skød, alt
hvad man orkede.

Om Morgenen fandt Udkigsman-
den, at Tyskerne i Nattens Løb havde
faaet alle deres saarede samlet
hjem, undtagen en. Han laa og
vaandede sig et Stykke fra Pigtraads-
spærringen. Men nu var det for-
sent for Tyskerne at faa ham hjem.
Det mente Englænderne i hvert
Fald.

Saa stiger der pludselig en Sol-
dat frem fra den tyske Løbegrav,
men inden den engelske Løjtnant
har kunnet raabe til sine Folk: skyd
ikke, havde de skudt og Tyskeren
faldt som en tung Masse tilbage i
Graven.

Den engelske Løjtnant rasede:
— Hvorfor Pokker skyder I. For-
staar I da slet ingen Ting . . .

Der blev et Øjeblik Stillehed og
saa har Løjtnanten taget sin Beslut-
ning. Han klavrer op af Graven,
ligesom den tyske Soldat havde
gjort, men da han var gaaet et Par
Skridt, løsnar Tyskerne Skud imod
ham, og en Kugle træffer ham i Be-
net. Men han halter videre, faar
den saarede Tysker paa sin Ryg og
slæber ham frem til — den tyske
Løbegrav.

Alle har de i det samme kastet
deres Geværer, og Hurraraab og
Haandklap lyder fra begge Løbe-
grave. Nu er han naaet helt frem.
Den tyske Kaptejn gaar ind i Møde,
og Englænderen lægger den saarede
for dennes Fødder. Saa gør han
Honnør, derefter omkring og vil gaa
tilbage til sit. Men Kaptajnen ra-
ber efter ham:

— Stop. Vent lidt . . .

Og derefter tager Kaptejnen fra
sit Bryst det Jernkors, der har væ-
ret hans Stoltthed, og under vold-
somme Hurraraab og Haandklap
fæster han det paa den engelske
Løjtnants Kakhifrakke.

Saa skilles man. Hurraraabene
lyder igen og lidt efter er alle paa-
ny skjult bag Løbegravens skærmede
Vold . . .

Krigen kan igen gaa sin Gang.

Tobakken i Felten.

— 0 —
Den sidste Cigar.

Mere talende end alle Opraab og
Forklaringer er følgende lille Epi-
sode, som er gengivet i „Braunsch-
w Landesztg.“ og stammer fra et Fel-
tbrev:

I en meget udsat Løbegrav i Ar-
gonnerskovene havde det de sidste
fjorten Dage knebet med Tobak, og
til sidst fandtes der ikke den ringe-
ste Smule.

Den, der fandt en Cigarstump,
følte sig som en Fyrste, naar han
om Natten paa sin ensomme Vagt
kunde ryge den af sin Tobakspibe.
Men saa var der tilsidst heller ikke
flere Cigarstumper.

Da Nøden blandt Tobaksrygerne
var steget til denne Højde, viste en
Stabslæge sig; han kom fra Etappe-
tjenesten og havde medbragt flere
velspækkede Cigaretter, men disse
var selvfølgelig længst plyndrede,
da Lægen var naaet hen til de for-
reste Løbegrave, og han havde nu
kun en eneste Cigar tilbage, som
han havde forbeholdt sig selv. Han
betænkte sig dog ikke et Øjeblik
paa at overlade den til dem, der
trængte haardere til den end han
selv gjorde.

Men nu opstod der en Vanskelig-
hed. Fire unge Lejtnanter, ønskede
hver især i højeste Grad at komme
i Besiddelse af den. Saa maatte
Fortuna afgøre Striden.

Cigaren blev højtideligt lagt paa
en Tallerken og stillet paa Bordet
som Kampprisen. Saa spillede man
Skat, og ligesaa mange Trich, hver
af Spillende kunde opvise, lige saa
mange Drag tilkom ham af Cigaren!

Næppe var Spillet til Ende, før
den ene af de lykkelige blev beor-
dret til at begive sig til en Obser-
vationspost. Med et vemodigt Blik
til Cigaren gik han, overbevist om,
at naar han kom tilbage, vilde han
kun finde Asken.

Da Løjtnanten havde staaet en
Tid paa sin Udkigspost, ærgelig over
det Puds, Sæbnen havde spillet ham,
erfaredede han, hvor ædle hans Kam-
merater havde været. Der kom en
Ordonnans, som rakte Løjtnanten
den tændte Cigar, hilste med strau
Honnør og sagde:

„Der tilkommer Hr. Løjtnanten fem
Drag af Cigaren!“

Og saa steg der fem blaa Røg-
op mod den nallige Himmel i Ar-
gonnerskoven — fem ubeskrivelig
salige Røgskyer!

Saa blev Cigaren atter givet til
Ordonnansen og bragt tilbage til de
tre andre lykkelige Ejere.

Granitstudier.

Jeg træder paa Granittens Grund
den faste
og læser her som i en aaben Bog
Urverdens og Granittens
Guddomssprog,
en simpel Visdom, ingen Mand
skal læse.

Hvad er vi Mennesker?

En Trællekastel
Vi træller under Tidens tunge Aag.
Hvad hjælper det at være nok
saa klog,
naar Klogskabs Herre ej faar Tid
at raste?

Hans Øje glider til, hans Fod
bli'er træet,
han er som Klippens hvide
Blomsterspæt,
ej som Granittens faste,
haarde Dysser.

En flygtig Fugl med flygtig
Gæsteret;
snart Vinterens Sne omkring
hans Tinding drysser,
og Solens Straaler til Farvel
ham kysser.

Bornholm 1893.

Alfred Ipsen.

Bankeaanden.

—o—

„Hvem der?“ raabte en Gæst midt om Natten i et Hotelværelse, da han hørte en Puslen i en Krog af Stuen.

Intet Svar, men den sælsomme Sløj hørte op.

„Er der nogen?“

Intet Svar.

„Det maa have været en Aand“, tænkte Manden. „Jeg maa være et Medium. Jeg skal dog prøve en Gang.“ (Højt): „Hvis der er en Aand i Stuen, saa tilkendegiv Deres Nærværelse ved at sige — nej, Sludder —, saa behag at banke 3 Gange.“

3 tydelige Slag hørtes i Retning af Skrivebordet.

„Er det min afdøde Søsters Aand?“

Intet Svar.

„Er det min salig Svigermoders?“

3 meget tydelige Slag.

„Hvordan har De det nu — er De glad og tilfreds?“

9 Slag.

„Er der noget, De ønsker?“

En Mængde efter hinanden hurtigt følgende Slag.

„Hvis jeg nu staa op, vil De saa aabenbare Dem for mig?“

Intet Svar.

„Hører jeg maaske fra Dem i Morgen.“

Tydelige Slag i Retning af Døren.

„Faar jeg Dem nogen Sinds mere at se?“

Han ventede længe paa Svar, men der kom intet; saa vendte han sig om mod Væggen og faldt i Søvn.

Da han stod op næste Morgen, opdagede han, at hans salige Svigermoders Aand var forduftet med hans Ur, hans Portemonæ, hans Benklæder og hans ny Vinterfrakke.

Hestene 1914.

—o—

Af Statskonsulent J. Jensen

Det forløbne Aar har vist nok været det mest begivenhedsrige i vor Hesteavls Historie.

Aarets første Halvdel forløb forholdsvis roligt, idet Handelen gik omtrent som Aaret forud med gode Priser, snarest stigende. Udførselen beløb sig til 17,270 Stk., hvilket var ca. 1700 mindre end i samme Tidsrum 1913. Til Gengæld var Indførselen gaaet ned med 1600 fra næsten 11,000.

Som noget bemærkelsesværdigt kan derimod noteres, at den Strømkæntning indenfor den svære Avl, som er begyndt paa Sjælland for flere Aar siden med Indførsel af belgiske Hingste til Krydsning, tog særlig fart inden og efter Bedæknings-tiden og bredte sig baade over Fyn og Lolland-Falster. Det var Handelsmænd, der gjorde Indkøbene, og gennem Agitation fik mange Hingste godt afsat til nyoprettede

Hesteavlsforeninger. Selvfølgelig var ikke alle Hingstene saa gode, som de var dyre; men Danskerne gaar jo ikke af Vejen for en høj Pris, og for mange Øboer er Navnet „Belgier“ nok. Til Fyn kom der en bedre Vare. Fynboerne er ret forstaaende og krasne. Hvis Krigen ikke var kommen i Vejen, vilde Øerne vist nok være bleven oversvømmet af belgiske Hingste, og Renavlen der med jydsk Heste delvis fortrængt. Vi er atter inde i en Krydsningsperiode, som vil have sin Rasetid. Historien gentager sig — om end med Modifikation. Denne Gang foregaar Revolutionen fra neden, og Tanken er at komme hurtigere til Maalet: en stærk og værdifuld Arbejdshest, end ved Indkøb at godt jydsk Avlsmateriale, der jo baade er dyrt og især for Øboerne ikke let at faa.

Jylland har været mærkelig uberørt af Bevægelsen.

Den anden Begivenhed var Kreaturtællingen, der viste at samlet Antal af 567,000 Heste i Landet, hvilket betød en Tilvækst af 32,000 i 5 Aar. Af hele Styrken var der 136,000 Føl og Plage under 3 Aar foruden 87,000 Ponnier, mest „Rusere“, især i Jyllands magre Egne. Tællingen viser, at Danmark var meget hesterigt, et noget tvivlsomt Gode, idet der har været for stort Hestehold. Der har aabenbart været ødslet i den Retning. Sammenligning med Udlandet, hvor Kulturen er intensivere og Jorden stærkere, peger tydeligt herpaa.

Den 1. Avgust kom den europæiske Krig, der blev Aarets Hovedbegivenhed for Hestene. Den traf os uforberedt, og da Opkøbene til Tyskland begyndte midt i Maanedens, forstod Folk slet ikke de forandrede Forhold. Tyskland ophævede straks og resolut Hestetolden med ca. 70 Kr.; men ikke desto mindre betalte Hestehandlerne kun den gamle Pris, der nok forhøjedes efterhaanden, men dog først efter at nogle af de bedste Heste var solgt, gik rigtig i Luften, idet den næsten steg med 100 pCt., ja mere for visse Varer. Staldene blev ryddet for unødvendige Ædere, Landet fik Kontanter i millionvis for Heste, og Nationalformuen steg pludselig paa den halve Million Heste, der var tilbage, med Hundreder af Millioner. Lokket af Guldstrømmen, der gik hertil, lukkede Norge Døren paa Klem for Udførsel af 1200 Heste, som straks blev købt af Danskerne til den gamle Pris. Senere er Udførselen derfra kommen under Kontrol fra Landboforeningernes Side, hvilket ligeledes er sket i Sverrig, saa der ogsaa derfra er kommen yderligere Forstærkning herlit. Men det forslaar dog lidt mod vor sædvanlige Indførsel af 15—20,000 Stk. aarlig. Kun fra Island kan vi ellers faa Heste, men det beløber sig næppe til mere end Hundreder.

Saa kom Udførselsforbudene, først det for Plage, foranlediget af Landbrugets ledende Mænd, og derefter det almindelige, der helt har forandret Situationen og lammet hele Geschäften, der ogsaa var blevet usund. Hvor mange Heste, der er udført siden Slutningen af August, vides ikke, det er mange; men det vil næppe være for mange, naar der igen kommer Ro og Orden i Forretningen. Vi er kommen godt af med vor Overflod paa et heldigt Tidspunkt, da der var Fare for Fordermangel.

For Øjeblikket er der ikke Tale om nogen Prisnotering.

Han vilde redde sig selv.

Om den nylig afdøde Rektor Hauch fortæller „Østsj. Flkbl.“:

Utallige er Historierne om, hvordan Hauch i sine unge Dage uforfærdet og ofte dumdristig satte Livet i Vove, et Karaktertræk, han havde i Arv fra Faderen. Han opholdt sig som ung ofte Sommer efter Sommer i Hellebæk, og han var en ivrig Sejlsportsmand, der helst gik ud i det haardeste Vejr. For de gamle Hellebækfiskere var Hauch Sejlture ofte saa forvovne, at de rystede paa Hovedet deraf.

En Dag var han, trods mange Advarsler, gaaet ud i en forrygende Storm, og et Par Sømil fra Land kæntrede han da ogsaa med Baaden. Et Par Fiskere gik ud med en Baad for at redde ham. Under Vejs mødte de ham svømmende i de høje Bølger med Tovet fra Baaden om Livet. Han vilde ikke nøjes med at redde sig selv — han vilde have Baaden med i Land. Fiskerne fik Lov at tage Baaden, men han vilde svømme i Land og klare sig selv, og han slap godt fra det dristige Forsøg og naaede velbeholden i Land. Han havde reddet sig selv, og det var det, han vilde.

Driften af Bornholms Granitværk, Hammeren.

—o—

Denne underlige Sag er nu bragt ud af Verden, idet Amtsraadet endelig i Mandagsmødet gav efter for det forstærkede Pres og bevilegede de sidste 13,000 af de 33,000 Kr., Ministeriet venligst overlod de bornholmske Kommuner at overtage til Driften af „Hammerværket“, som det nu i Almindelighed kaldes.

At Amtsraadet, som det udfaldes fra flere Sider, blev tvunget til at gaa frivilligt med til denne Ordning, kan jo takkes Indflydelse fra flere Sider, men om just den valgte Form, den principale Indstilling fra Amtsraadets Udvalgs Side, set under den Synsvinkel at det skal være en Hjælp til Allinge Sandvig Kommune, vil vise sig heldbringende for denne, er der meget delte Mening om.

Den blev i al Fald vedtagen med 6 Stemmer — Kofoed, Nielsen, Mortensen, Hansen og Formanden. — Stender, Pedersen, Skov og Bohn stemte imod. — Maegaard stemte hverken for eller imod, idet han i sidste Time fremsatte Forslag om at Laanen skulde være rentefrit i 3 Aar og derefter Interestes med den Rentefod, som Amtskommunen selv maatte give, samt at afdrage i 10 Aar med 1300 Kr. aarlig — blev forkastet.

Den principale Indstilling lød saaledes:

„at Amtsraadet under Hensyn til den blandt Flertallet af Bornholms Kommuner formentlig værende Uvilje imod, at Kommuner udenfor Allinge-Sandvig deltager i Driften af Hammerværket, ydes Allinge-Sandvig Kommune, der som anført har udtalt, at bemeldte Drift er af vital Betydning for samme, men som af økonomiske Grunde ikke alene kan magte Sagen, et Tilskud en Gang for alle — eventuelt i Form af et rentefrit Laan — til Tegning af det resterende Beløb af Aktier i „Hammerværket“, om Kommunen maatte ønske saadant.“

Subsidiært indstilledes: at Amtsraadet selv tegner det resterende Beløb, dog uden Deltagelse i Værkets Bestyrelse.

Anton Hansen, Engell, Knud Valløe.

Det vil nu ikke være afvejen at give et kort Resumé af hele denne Sags forunderlige Forløb. Den er jo nok bleven refereret i de forskellige Dagblade, men ikke altid enslydende.

Da Hammeren var købt og overdraget til Staten, blev der givet

Bornholms Amtsmænd det Hvert at skaffe en Forpagter til Stenværket. Amtsmændene kom derved i Forbindelse med et dansk Konsortium, som baade var kapitalstærkt nok til at forrente hele Købesummen, og som samtidig vilde garantere, at alle Arbejdere og Funktionærer, der dengang var beskæftigede, vedblivende skulde faa Arbejde i en længere Aarrække, idet Forpagtningskontrakten skulde omfatte et Tidsrum af 15—20 Aar; og samtidig vilde Forpagterne forpligte sig til at overholde visse Frednings-Bestemmelser, saa at ogsaa dette Hensyn under hvilket Hammeren blev købt, kunde ske Fyldest

Det kunde bl. a. ske ved en velvis Omdannelse af Driften til Fintstenschuggeri. De udmærkede store friske Klipper, som nu lider samme Medfart som Rosset, kunde derved strække langt længere til end nu, og den nervepirrende uaf-ladelige Lyd fra Boremaskinerne vilde saagodtsom forsvinde.

Af Grunde, som vi tidligere har omtalt, og som vi ikke nu skal komme nærmere ind paa igen, blev denne Forpagtning forpurret, særlig fandt man et Stikord, som nok gjorde sin Virkning, nemlig „Svensker“ og „svensk Kapitalanbringelse“, og at dette Konsortium sikkert vilde ødelægge Arbejderne og Kommunen. Ialfald gjorde det ogsaa en vis Virkning her i Byerne, idet man anbragte, at dette sikkert betød en øjeblikkelig Nedlæggelse af Værket til Fordel for et svensk „Syndikat“. — Noget Nonsens, som selvfølgelig blev troet, naar det kom paa rette Side.

Det har sikkert Konsortiet aldrig tænkt sig, ej heller dem, der støttede dette Forpagtnings tilbud, og som det jo var let at sikre sig imod i selve den eventuelle Kontrakt, men ikke desto mindre blev disse stemplede som Arbejdernes Fjender osv., Ord, der som bekendt ofte anvendes med Held og finder villigt Øre hos Vælgere og Partifæller, trods Usandheden heri.

Endvidere anbragte man overfor Minister og Finansudvalg og med Held, at det var et Ønske fra Bornholmerne selv at faa Haand i Hanke med Driften, derfor burde Kommunerne interesseres ved at tegne Aktier i et pludselig dannet Konsortium til fremtidig Drift af Hammerværket, man skulde blot have for hørt sig hos de forskellige Sogneraad paa Bornholm, saa var den rette Stemning nok kommet frem.

Det lykkedes at finde Øre for denne Maade at ordne Sagen paa, man opnaaede at faa Has paa „Svenskeren“, men man fandt ogsaa derved en Udvej til at interessere de bornholmske Kommuner for Tegning af Drifts-Aktier i Værket. Allinge-Sandvig Byraad, som jo paa Grund af de forskellige Anbringender og Paavirkning havde „vital Interesse“ af Værkets Drift, tegnede 15,000 Kr. Rønne Byraad 5000 Kr. og de resterende 13,000, som ingen af de bornholmske Kommuner ønskede at overtage, hverken helt eller delvis, blev det derfor henstillet til Amtsraadet at overtage paa Bornholmerne Vegne.

Fra først af var der saa at sige ingen af Amtsraadet, der ønskede at støtte Ministeriet i dets „Anmodning“ herom, men efter at et Udvalg havde haft en Sammenkomst med Ministeren, Øens Rigsdagsmand og flere derovre, og at der under Forhandlingens Forløb faldt Ytringer, som kunde ligne et Pres fra Ministeriets Side, vendte Stemningen i Amtsraadet sig saa meget, at der kunde opnaas Flertal for Forslaget. Jeg vil ikke sige det just var Frygt for at blive „husket“, saaledes som „Socia. Demokr.“ vil „huske“ „Born. Avis“, der dikterede Afstemningen, men lidt var der maaske med i Spille-

og det illustrerer i Grunden hvad „kommunal Selvstyre er værd, naar det kommer til Stykket.“ Hvad siger nu Bornholms Land-Kommuner, som jo hovedsagelig skal betale Gildet, om denne Bevilling til Driften af et Stenværk under Anbringende af en Hjælp til Allinge-Sandvig Kommune.

Man faar en i alle Maader fyldestgørende Kontrakt slaaet ned, den havde bl. a. forrentet hele Købesummen, nu skal man nøjes med det halve fra et „for Tilfælle“ nydannet Konsortium, som sikkert nok er ligesaa kapitalstærkt som det første, men hvad Nationaliteten angaar? — ja det er der jo intet i Vejen med — det er ligesaa pære dansk, som det af selveste Geheime Konferensraad C. F. Tietgen i 1892 stiftede A/S. „Bornholms Granitværk“, Hammeren.

Nu er der kun tilbage af Allinge-Sandvig Byraad med Tak tager imod Amtsraadets 13,000 Kr. som rentefrit Laan paa ubestemt Tid, hvis de tror, at det er i Overensstemmelse med Kommunens „vitale Interesser“, der er jo i Forvejen engageret med 15,000 Kr., og der kunde jo tænkes, at der engang blev stillet Fordring om Tilbagebetaling i Form af aarlige Afdrag (jfr. Kapt. Maegaards Forslag), men der er, som jeg sagde i Amtsraads mødet, flere Ildbyggere i Allinge-Sandvig Kommune end just dem der beskæftiges ved Stenhuggeriet paa Hammeren, og der burde vel ogsaa tænkes lidt paa disse. Vi skulde jo helst alle leve.

Hele Forhandlingens Forløb var interessant, og den er jo udførlig refereret i Dagbladene, men for at Interesserede kan danne sig en virkelig Mening om denne, vil vi anbefale ogsaa at læse „Avisens og Tidendes“ Referat heraf.

Hvorledes iøvrigt „denne foreløbige Afslutning“, som Amtsmænd sagde, bliver affattet og bedømt ude omkring paa Øen, vil jo den nærmeste Tid vise. Afgørelsen gaar vel næppe saa ganske stille hen, men særlig vil det interessere at se og høre hvad „vore egne“ siger.

Emil Bohn.

Jordefærd.

Partikulier Chr. Jacobsen, Rovang, døde i Søndags efter at have været svagelig i længere Tid. Afdøde, der var en kendt og afholdt Personlighed her paa Nordlandet, blev kun 61 Aar gammel. Begravelsen finder Sted fra Ols Kirke paa Lørdag Kl. 12.

Gudstjenester.

—o—

Søndag den 17. Januar.
Ols Kirke Kl. 9 $\frac{1}{2}$. Skrm. 9.
Allinge K. Kl. 2.
(Hedningemissionsfest med Oftring begge Steder.)
Olsker Missionshus Kl. 3.
Tejn Missionshus Kl. 6.

H. Dam taler.
Fra den 18—23. Tejn Missionshus Vækkelsesmøde Kl. 7. Onsdag og Torsdag Kl. 6.

Sager De en Livsledsagerske,

skal den gamle Cykle sælges, ønsker De Adgang over deres Ejendom forbudt, har De fundet et Par Galoscher, skal der være politisk Møde eller Bal, har De Kreaturer til Salg eller vil De købe saadanne, har De faaet nye Varer hjem, paalager De Dem Reparationer, har De startet en ny Forretning — hvordan skal Folk saa faa det at vide, hvis De ikke averterer i et Blad, som virkelig læses.

„Nordbornholms Ugeblad“ læses af saa at sige alle i Nørre Herred og er derfor et fortrinligt Annonceblad. Send deres Annoncer til „Nordbornholms Ugeblad“.

Det aarlige Udsalg begynder Mandag den 18. ds.

Messens Ene-Udsalg. Chr. Olsen.

Allinge-Sandvig Sømandsforening

afholder Tirsdagen den 19. Januar Kl. 7 Generalforsamling paa Forsamlingshuset „Hammershus“.
Bestyrelsen.

Bornholms Spare- & Laanekasses

Afdeling i Allinge
Kontortid: 10—12 og 2—4.
Modtager Indskud paa alm. Sparekassetilkaar til en Rente af 4 pCt. p. a., paa Folie til 2 pCt. p. a.

Alle Træskomagere paa Bornholm

har paa Grund af de høje Læderpriser forhøjet Prisen paa Træsko med nyt Læder fra Dags Dato.

Samtidig gives der ikke Kredit paa Træsko fra 1ste Februar 1915.

M. Lund, L. Larsen, C. Jensen,
Allinge. Allinge. Sandvig.

Store Derbyshire Ovnkul

expederes renharpede fra Lager til den allerbilligste Pris. Det er nu Tiden at forsyne sig til Vinteren og Bestillinger bedes afgive til

Nordlandets Handelshus.

Husk vort velassorterede

Trælast-Lager!

Forlang Tilbud, og vi er til Tjeneste.

Allinge Kolonial- og Produktforretning.

Ønsker De

smukke og moderne Fotografier, da henvend Dem i Atelieret ved Havnen.
Telefon 4. Andr. Ipsen.
Billeder indrammes.

Magasin du Nord's

aarlige

Udsalg

begynder

Mandag d. 18. Januar.

Se Vinduerne!

Vi har endnu et Parti af

det fine stemplede Lammekød.

For- og Mellemstykker a 42 Øre,
Smaa Baglaar a 50 Øre.

Nordlandets Handelshus.

Nye Regler for Laanegods,

Læg Mærke til,

at fra 1ste Februar d. A. ere vi enige om at beregne alle tynde Sække, hvormed ekspederes Hvedeklid, 'knuste Foderkager, Skraaning, Mel og lignende Varer a 1 Kr., alle svære Sække a 1 Kr. 50 Øre og alle andre Sække til Kul, Koks og lign. (ikke fri Sække) a 50 Øre — saaledes, at vi ved Tilbagelevering beregner os en Sækkeleje for alle Sække i brugbar Stand a 5 Øre pr. Stk., og for alle Sække i hullet Stand a 10 Øre pr. Stk., som maa betaales Kontant.

For Sække og Poser til alle Sorter Markfrø beregnes ikke Sækkeleje, naar disse returneres inden 1ste Juli s. Aar.

Nu ledige Sække, Poser, Flasker, Kasser o. l. Laanegods bedes leveret tilbage inden 1ste Februar d. A., efter denne Tid noteres disse i fast Regning og tages ikke tilbage.

Nordlandets Handelshus, Allinge.
Allinge Kolonial- og Produktforretning.

Omkring Midten af Januar Maaned kan første Tilførsel ventes hertil af

Stor amerikansk Majs

og rigeligt Lager af

Nye amerik. Bomuldsfrøkager.

Vi tager gerne gode, sunde Sædvarer i Bytte for Kager og Majs, og vi gør dette paa gode Vilkaar for Kunderne.

Nordlandets Handelshus.

By- og Herredsfuldmægtig Johannes Kofod, Hasle, træffes paa Raadhuset i Allinge hver Mandag efter Kl. 10 Form. og i Klemensker Kro hver Fredag fra 2—5 Eftm.

Den forsinkede Ladning af nye Konfekt Blommer, nye Muskatel Rosiner, nye tørrede Abrikoser, nye tørrede Æbler er nu paa Lager.

Alt af bedste Kvalitet og til rimelige Priser.

Nordlandets Handelshus.

Et Parti

Spegesild

er til Salgs hos

Wilh. Hansen,
Sandvig.

Restlageret af Roeraspere og Roeskærere sælges til særlig billig Pris.

Raspetromler

i alle Størrelser sælges i

Nordlandets Handelshus.

Et godt Bornholmerur

er til Salgs eller Bytte med et godt Regulatorur.

Oliva Kofod
„Kaashøj“
Ønsker pr. Tejn St.

Sorterede gode

Spise-Kartofler

sælges til 3½ Øre pr. Pund i

Nordlandets Handelshus.

Samtlige

Handlende og Forretningsdrivende

i Allinge-Sandvig lukker i Følge fælles Overenskomst vore Butikker og Forretninger Kl. 7 Aften, Lørdag Aften Kl. 9, fra og med Mandagen den 11. ds. til 1. April d. A.

Stort Godtkøbsudsalg

Det store aarlige Udsalg begynder Mandagen den 18de Januar.

Vi vil særlig i Aar anbefale vore Kunder at forsyne sig med de Varer, som sandsynligt alligevel skal købes i Løbet af Aaret, f. Eks. Hvidevarer, Gardintøjer, Duetøjer, Klædevarer, Skoletøjer, Fodtøj m. m.

Fabrikantene har forhøjet Prisen for næsten alle Varer fra 10 til 50 pCt., og der er ingen Tvivl om, at den nærmeste Tid vil bringe yderligere Prisstigninger; dertil kommer, at mange Artikler slet ikke vil kunne fremstilles senere.

Da vi har rigeligt Lager, kan vi tilbyde de samme billige Priser som ved tidligere Udsalg.

En Masse Rester af alle Slags er fremlagt til Burderingspriser.

Nordlandets Handelshus

Ekstrafint Plantefedt anbefales,
saavel til Bagning som Stegning.
Allinge Kolonial- og Produktforretning.

Alle Sorter Sukker af prima Kvalitet er billigst i Allinge.

Vi har endnu store Oplag af alle Slags og sælger
Hugget Melis a 22. Stødt Melis a 20. Topmelis Nr. 1 a 22.
Dansk Puddersukker Nr. 1 a 18. Ægte vestindisk Sukker a 22.
Kun Kvalitet Nr. 1 sælges.
4 pCt. Rabat pr. kontant Betaling i

Nordlandets Handelshus.

Et Parti ekstrafin Klipfisk

udsælges til smaa Priser.

Allinge Kolonial- og Produktforretning

Ny Humle. Høst 1914.

Friskmalet kraftig Malt til Øl. Altid frisk Gær.

Bedste Sort Krydderier - alle Slags

Stor Sending store Amager Hvidkaal og Rødkaal
sælges billigst i

Nordlandets Handelshus.

Vor bekendte fine Kaffe

samt The, Chokolade og Cacao

anbefales det ærede Publikum. NB. Altid frisk Kaffe.

Allinge Kolonial- & Produktforretning.

Prisen er nedsat
paa vort fine Lammekød.

NB. Rabat pr. Kontant gives paa alle Varer,
Allinge Kolonial- og Produktforretning.

Nye Sendinger af ny Høst og ny Fabrikation.

Amerikanske Bomuldsfrøkager, Dansk Soyaskraa.

Danske grove Hvedeklid. Blodmelassefoder,

Det ægte Glutenfoder

ventes i kommende Uge.

Nordlandets Handelshus i Allinge.

Cement, Tagpap,

Tag- og Staldvinduer, Murgryder, Fyrdøre,
Riste og Rensluger anbefales til billigste Priser.

Allinge Kolonial- & Produktforretning.

Bestil Deres Tryksager i Allinge Bogtrykkeri

Juleaften i Ambulanceløget.

—o—

— 250 haardt saarede havde vort Lazarettoget paa sin sidste Tur fra Distriktet omkring Kulno, Lowics og Lodz bragt til Lazaretterne i Nürnberg, skriver en tysk Feltlæge. Den, der en Gang har set, hvor rørende taknemmelige de saarede er ved at komme i Lazarettogets bløde Senge efter lang Tids Venten under vanskelige Forhold i Fjendeland, han vil forstaa, hvilken Betydning denne nye Forbedring i det moderne Sanitetsvæsen har.

Hvad er et Lazarettoget? Et rejsende Hospital paa ca. 250 Senge, et Sygehus paa Hjul med egen Operationssal, eget Køkken, Centralopvarmning og Belysning, med Forbindingssager, med Apothek, med Bagagevogne og Sovevogne for Læger, Sygeplejersker og Sanitetsoldater. Lazarettoget er ikke alene indrettet til Saaredes Pleje, men ogsaa til Observation, Bekæmpelse og Isolering af smitsomme Sygdomme.

Vort Lazarettoget bestaar af 35 Vogne — to Bagagevogne for Transport af Bagage og Klæder til 250 saarede. en Centralopvarmningsvogn, to Sovevogne for de 27 Sanitetsoldater, en Sovevogn med smaa Beboelsesrum for 4 Læger og 4 Sygeplejersker, en Operationsvogn med Apothek og Opbevaringsrum for Vat, Instrumenter, Sterilisatorer osv.

Derpaa kom 25 Vogne med 10 Sygesenge i hver. Vognene er forbundne med hverandre med store brede Døre og Platforme og er forsynede med Ringapparater eller Telefon til Køkkenet og Lægevognen. I Forbindelse med Køkkenvognen har Lægerne og Sygeplejerskerne et Spise- og Konferencelæværelse.

Efter at vi har overgivet vore Saarede til Lazaretterne i Nürnberg fik vi kort før Jul Befaling til at rejse østpaa igen. Med langsomt Fart sneglede vor „Bændelorm“, som Lazarettogetene spøgefuldt kaldes, sig Dag og Nat gennem de tyske Lande, forbi Leipzig og Kottbus og ind i Posen og havnede tilsidst en Nat paa et Sidespor ved en lille polsk By, hvor vi gjorde en Dags Ophold.

Der kom en Mængde Mennesker for at bese Lazarettoget, som var noget ganske nyt her, og til Tak for det interessante Syn gav de os Penge og Gaver til vore Tropper. Fra Nürnberg havde vi medbragt Juletræer og Juletræspynt. Paa Stationen i Kalau blev der bragt os 25 Papæsker med smaa Juletræer fra en derværende stor Briketfabrik, og nu blev vore Julebeholdninger forøget her i den lille polske Landsby.

Efter en Juletræsfest, hvortil vi blev indbudt af Landsbyens evangeliske Præst, rejste vi Kl. 11 om Aftenen videre over Ostrovo i Rusland.

Da vi næste Morgen saa ud gennem Sovekupevinduet, steg Solen blodrød op i Øst over de vidtstrakte Snemarker, og vi nærmede os snart Lazarettogets Maal, hvor de saarede Krigere ventede.

Juleaften, medens Toget rullede af Sted, ordnedes Gaverne, og Juletræerne blev pyntet for senere at blive, ikke opstillet, men ophængt ved Toppen. De skulde jøtændes, medens Toget var i Fart, og balancerede derfor bedst paa den Maade

Kl. halvsv Juleaften samledes hele Lazarettogets Personale i vor Vogn, Nr. 14, omkring det tændte slingrende Juletræ til en Fesi med Tale, Sang og Gaver.

Nogle Dage senere blev 250 haardt saarede ført ud fra Rusland i vort Lazarettoget. Vi havde Lejlighed til praktisere de Tanker, der ligger til Grund for Julefesten.

Erindringsliste.

Toldkammeret 7—12 Form., 2—7 Efterm.
Kæmnerkontoret 10—11 og 2—4.
Laane- & Diskontobanken 2—4 Eftm.
Sparekassen 10—12 og 2—4.
Stempelkontoret 10—12, 2—4.
Dampskibsexpeditionen, aaben ved Skibenes Ankomst og Afgang Tirsdag og Fredag Efterm., Mandag og Torsdag Form.

Sognepræsten Tirsdag og Fredag 6—7.
Distriktslægen 8—9 og 2—3.
Postkontoret 9—12 og 2—7.
Søndag 12—2.

Telegrafstationen 8 Morgentil 9 Aften.
Søndag 12—2.

Borgmesteren. Kontortid hver Søndag Kl. 3 paa Skolen.

Branddirektøren Mandag og Fredag Form. 8 til 10.

Statsanstalten for Livsforsikring ved Chr. Olsen, Messen. Kontortid 1—4 Em.
Folkeregisterkontoret paa Raadhuset: Fredag 7—8, Tirsdag; 3—3,30.

Parlophon og Odeon-Instrument

er en ny og meget forbedret Ud-gave af Gramofon, som gengiver Tale, Sang og Musik i en hidtil ukendt ren og klar Tone, saavel med som uden Tragt, anbefales af Aktieselskabet „Norman“'s Agent for Bornholm, der indrømmer meget gunstige Salgsvilkkaar.

L. Madsen, Sandvig.
Telefon 8.

Sukker

sælges stadig til smaa Priser.

Allinge Kolonial og Produktforretning.

Tiden kræver

ikke alene Sparsommelighed, men enhver dygtig Landmand maa, for at kunne drive et virkelig rationelt Landbrug, føre et nøjagtigt dagligt Regnskab over sine Udgifter og Indtægter, thi først derved faar han Indblik i, hvilken Driftsmaade, der betaler sig bedst. Hr. Lærer Jørgensen, Olsker, har udarbejdet en Regnskabsbog for Landmand, der er let og bekvem at føre og beregnet for et Aar. Den koster kun 65 Øre og faas i Bogladen og i Allinge Bogtrykkeri. Det bliver den bedste og billigste Nytaarsgave, hvormed en Husmoder kan glæde sin Mand.

Absolut bedste Kolonialvarer

til billigste Dagspriser anbefales.

Allinge Kolonial- og Produktforretning.

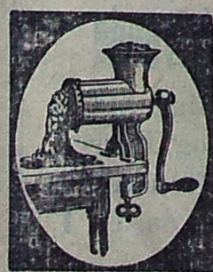
Ikke den billigste, men den lækreste Klipfisk sælger vi.

Vi har købt et stort Parti af den allerbedste Sort, (rigtig en Lækkerbidsken).

Fineste afnakket Bilduadal Klipfisk fra 2—5 Pd. Pris 40 Øre Pd.

4 pCt. Rabat ved kontant Betaling.

Nordlandets Handelshus.

Vridemaskiner,
Tøjroller,
Husholdnings-
maskiner

Største Lager af
Isenkram,
Glas, Porcelæn og
Fajance.

Anker Heegaard's
bekendte
Gryder
anbefales.

Spise- og
Vandstel
samt hele
Køkkenudstyr.

Allinge Kolonial- og Produktforretning.